

סיכומי הדף היומי

מחודדים | ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה | בפ"ך (קידושין ל')

לעילוי נשמת אימי מורתי מרת שיינדל חיה חוה גאסט ע"ה בת הר"ר משה רוזנבאום זצ"ל נלב"ע יום רביעי כ"ט טבת תשע"ד ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת מרת פיגע ציפורה גאסט ע"ה בת ר' מרדכי אשת ר' אברהם ז"ל נלב"ע כ"ט שבט תשכ"א ת.נ.צ.ב.ה.

מערכת: 073-249-0403 | sikumhadaf@bezeqint.net

הלימוד בעלון זה לע"נ מייסד ומקים "סיכומי הדף היומי - מחודדים" הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל בהרה"ח ר' בנימין ביינוש זצ"ל נלב"ע בצפרא דשבתא לסדר "בקרובי אקדש" כ"ו ניסן תשע"ז ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת אבי מורי הר"ר צבי בן ר' אברהם גאסט ז"ל נלב"ע י"ט תשרי תשס"ד לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת אחי הר"ר משה בן ר' צבי גאסט ז"ל נלב"ע ל"ג בעומר תשס"ז לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת הרב אברהם בן חיים גאסט ז"ל נלב"ע ו' טבת תש"ב ת.נ.צ.ב.ה.

שבת קודש פרשת בחוקותי - כ"ז אייר תשע"ח

דף כ"ט ע"א

ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו - במחשב לאכול מזבח ביום השלישי הכתוב מדבר, ולא באוכל מזבח ליום שלישי. לרבי אליעזר שנאמר 'המקריב', בשעת הקרבה נפסל ולא ביום השלישי. ולאחרים שנאמר 'לא יחשב', במחשבה נפסל ולא בשלישי.

אין לפרש ש'המקריב' זה הכהן המקריב שנפסל במחשבת פיגול - לרבי אליעזר שנאמר 'אותו', בזבח מדבר ולא בכהן. ולבן עזאי נלמד ממה שדרשו אחרים מ'לא יחשב' שנפסל במחשבה ולא בשלישי, ואם הכהן נפסל לא היה צריך ללמדו, שלא יתכן שהכהן יפסל על ידי האוכל. או משום שנאמר 'לא ירצו', והזבח הוא המרצה.

דף כ"ט ע"ב

המאחר נדרו לא נפסל קרבנו - לבן עזאי שנאמר 'אותו' בלא ירצה, ולא המאחר נדרו. ואע"פ שכבר דרשו לענין בכור שלא נפסל כשעברה שנתו, לפי שהוקש למעשר, מה מעשר לא נפסל משנה לחבירתה כך בכור, היינו אומרים שבכור לא נפסל לפי שאינו בר הרצאה, אבל קדשים שבני הרצאה הם לא ירצו. ויש דורשים דין זה מ'והיה בך חטא' ולא בקרבנך חטא.

בן עזאי דורש מ'והיה בך חטא' ולא באשתך חטא - שאע"פ שאשתו של אדם מתה כשמבקשין ממנו ממון ואין לו, שנאמר 'אם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתידך', בעון של 'בל תאחר' אינה מתה.

'לא יחשב' - לאחרים מלמד שבמחשבה נפסל ולא בשלישי, ורבי אליעזר דורש כרבי ינאי ש'לא יערב בו מחשבות אחרות', שמחשבות מוציאות זו מזו. וי"א ללמד שהמחשב בקדשים לוקה, וכרבי יהודה שלוקין על לאו שאין בו מעשה.

השוחט והמקבל והמהלך והזורק לאכול דבר שדרכו לאכול, ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר, כזית חוץ למקומו פסול ואין בו כרת, חוץ לזמנו פגול וחייבין עליו כרת, ובלבד שיקריב המתיר כמצותו. כיצד קרב המתיר כמצותו, שחט בשתיקה קבל

והלך וזרק חוץ לזמנו, או ששחט חוץ לזמנו וקבל והלך וזרק בשתיקה, או ששחט וקבל והלך וזרק חוץ לזמנו. כיצד לא קרב המתיר כמצותו, שחט חוץ למקומו קבל והלך וזרק חוץ לזמנו, או ששחט חוץ לזמנו קבל והלך וזרק חוץ למקומו, או ששחט וקבל והלך וזרק חוץ למקומו. פסח וחסאת ששחטן שלא לשמן, וקבל והלך וזרק חוץ לזמנו, או ששחט חוץ לזמנו קיבל והלך וזרק שלא לשמן, או ששחט וקבל והלך וזרק דמן שלא לשמן, זהו שלא קרב המתיר כמצותו.

חישוב לאכול כזית בחוץ כזית למחר, כזית למחר כזית בחוץ, כחצי זית בחוץ כחצי זית למחר, כחצי זית למחר כחצי זית בחוץ - פסול ואין בו כרת. לרבי יהודה אם מחשבת הזמן קדמה למחשבת המקום פגול וחייבין עליו כרת, ואם מחשבת המקום קדמה למחשבת הזמן פסול ואין בו כרת. ולחכמים זה וזה פסול ואין בו כרת.

חישוב לאכול כחצי זית להקטיר כחצי כזית - כשר, שאין אכילה והקטרה מצטרפין.

לאילפא נחלקו רבי יהודה וחכמים בשתי עבודות - אבל בעבודה אחת מודה רבי יהודה שעירוב מחשבות הוא, ואינו פיגול אפילו קדמה מחשבת הזמן. ולרבי יוחנן נחלקו גם בעבודה אחת, ואע"פ שרישא בשתי עבודות, סיפא היא בין בעבודה אחת בין בשתי עבודות.

יום ראשון פרשת במדבר - כ"ח אייר תשע"ח

דף ל' ע"א

אמר על בהמת חולין 'הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים' - לרבי מאיר היא תמורת עולה. לרבי יוסי אם לכך נתכוון תחילה, הואיל ואי אפשר להוציא שתי שמות כאחת, דבריו קיימין, ותרעה עד שתסתאב, ויביא בדמי חציה עולה ובדמי חציה שלמים. ואם משאמר הרי זו תמורת עולה נמלך ואמר הרי זו תמורת שלמים, הרי זו עולה.

לדעת רב דימי טעמו של רבי מאיר הוא משום ש'תפוס לשון ראשון' - ורבי יהודה הסובר במשנתינו שאם מחשבת הזמן קדמה למחשבת המקום פיגול הוא,

דף ל"א ע"א

חישב על חצי זית חוץ לזמנו, ועל חצי זית חוץ למקומו, ועל חצי זית חוץ לזמנו - לרבא ויקץ כישן הפיגול, ולרב המנונא עירוב מחשבות הוא ואינו פיגול.

כביצה אוכל ראשון וכביצה שני שבללן זה בזה - מטמא כראשון, שהרי יש בו ראשון כשיעור. חלקן, זה שני וזה שני, שאין בכל אחד מהם ראשון כשיעור שמתמא, אלא שחצי שיעור של ראשון מצטרף לחצי של שני לטמא כשני. חזר ועירבן מטמא כראשון. לא עירבן, ונפל זה בעצמו וזה בעצמו על ככר של תרומה, פסלוה, נפלו שניהן כאחת עשאוה שניה.

רבא מביא ראיה לדבריו מדין שעירבן זה בזה שמצטרפין - שכך גם כשחישב בסוף על חצי זית שני חוץ לזמנו, מצטרף לחצי זית ראשון ונעשה פיגול. ורב המנונא מחלק ששם יש בו שיעור מתחילה, אלא שנתחלק לחצאין, וכשחזר ועירבו חזר לשיעורו, אבל בפיגול שאין בו שיעור מתחילה אינו מצטרף.

האוכל שנטמא באב הטומאה ושנטמא בולד הטומאה מצטרפין זה עם זה לטמא בקל שבשניהם - לרב המנונא אפילו אם לאחר מכן מילא את האב הטומאה עד שיש בו כשיעור, שאינו מצטרף עם חצי השיעור שכבר נתערב עם וולד הטומאה. ולרבא אם מלאהו עד שיש בו כשיעור, מצטרף ומטמא כאב הטומאה.

משמו של בר קפרא אמרו שאין חצי זית מועיל במקום כזית - לרב דימי היינו כשאמר חצי זית חוץ למקומו, וחצי זית חוץ לזמנו, וחצי זית חוץ לזמנו, ושני החצאים של חוץ לזמנו מצטרף לפיגול. לרבין כשאמר חצי זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ למקומו (אבל אם הקדים חצי זית של חוץ למקומו, מצטרף חצי זית של חוץ לזמנו עם חצי זית הראשון של חוץ למקומו ואינו פיגול). ולרב אשי אפילו כשאמר חצי זית חוץ לזמנו, וכזית חצי חוץ למקומו וחצי חוץ לזמנו, מצטרף ונעשה פיגול.

חישב שיאכלהו כלבים למחר - פיגול, שנאמר 'את איזבל יאכלו הכלבים בחלק יזרעאל'. וכן אם חישב שתאכלהו אש למחר, שנאמר 'תאכלהו אש לא נופח', ומה ששנינו שאם חישב לאכול כחצי זית ולהקטיר חצי כזית כשר, הוא כשלא הוציא בלשון אכילה אלא בלשון הקטרה.

חישב לאכול כזית בשני בני אדם - אע"פ שכל אחד אוכל חצי זית, פיגול הוא. וראיה לזה מדין חישב לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית שהוא כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין, הא לאכול ולאכול לשני בני אדם, מצטרף.

דף ל"א ע"ב

רבא נסתפק כשחישב לאכול כזית ביתר מכדי אכילת פרס - אם דומה לאכילת גבוה או לאכילת הדיוט.

בשיטת רבי מאיר אמרה. ולרבה בר בר חנה בשם רבי יוחנן לא נחלקו אם 'תפוס לשון ראשון', אלא הכל מודים שאם אמר תחול זו ואחר תחול זו אין שניה חלה, ואם אמר לא תחול זו אלא אם חלה זו, חלו שניהם, ונחלקו כשאמר 'תמורת עולה ותמורת שלמים', שלרבי מאיר כוונתו לחזור ממה שאמר תחילה, שאילו נתכוין לשתייהם היה אומר 'תמורת עולה ושלמים', ולרבי יוסי נתכוין לשתייהם, אלא שלא רצה לומר 'תמורת עולה ושלמים' שמשמע מזה שחציה עולה וחציה שלמים, רק שתהא כולה עולה ושלמים. ולפי זה דברי רבי יהודה במשנתנו אינם כרבי מאיר.

נסתפקו בגמרא לרבי מאיר שאמר 'תפוס לשון ראשון' באמר 'תמורת עולה תמורת שלמים' - איך יסבור באמר 'הרי זו תמורת עולה ושלמים'. עוד נסתפקו איך יסבור באמר 'הרי בהמה זו לחצות לעולה ושלמים'. ונחלקו בזה אמוראים: לאביי מודה רבי מאיר שחלו שניהם, ולרבא עדיין היא מחלוקת, ולרבי מאיר תפוס לשון ראשון.

לרבא משנתנו שחשב שתי מחשבות פסול [חוץ לזמנו וחוץ למקומו] גם למ"ד אינה לשחיטה אלא לבסוף - וכשחשב שתי המחשבות בסוף שחיטה, שהוא דומה לאומר 'לחצות' וגם בזה סובר רבי מאיר תפוס לשון ראשון. ולאביי משנתנו כמ"ד ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף, וכשאמר בסימן ראשון חוץ לזמנו ובסימן שני חוץ למקומו, שדומה לאומר 'תמורת עולה תמורת שלמים'. ומה שאמר רבי יהודה כן גם לענין קמיצה, מדובר שהקטיר קומץ מנחה חוץ לזמנו, וקומץ לבונה חוץ למקומו. ובקומץ של מנחת חוטא שאין בה לבונה לא נחלקו, ולרב אשי נחלקו בפסיעות, כגון שחשב בהולכה בפסיעה אחת חוץ לזמנו, ובפסיעה שלאחריה חוץ למקומו.

דף ל' ע"ב

בגמרא נסתפקו בדעת רבי יהודה אם דווקא כשחשב 'כזית למחר כזית בחוץ' הולכים אחר מחשבה ראשונה והוא פיגול - אבל אם אמר 'כזית וכזית' כלל שתי המחשבות יחד, ואינו פיגול. או שגם אם אמר 'כזית וכזית' שתי מחשבות הן, והולכים אחר מחשבה ראשונה. ופשטו מדברי רבי שגם כשחשב 'כזית וכזית' שתי מחשבות הן, והולכים לרבי יהודה אחר מחשבה ראשונה. וכל שכן אם חשב 'כזית כזית'.

לוי נסתפק לפני רבי אם חישב לאכול כזית למחר בחוץ - והשיב לו שעירוב מחשבות הוא וגם לדברי רבי יהודה אינו פיגול. רבי שמעון ברבי רצה לדקדק כן ממשנתנו, שרק בחישב כזית למחר וכזית בחוץ נחלקו, ומשמע שאם חישב כזית למחר בחוץ מודה רבי יהודה. והשיבו רבי שהוא שנה לו 'כזית כזית' (בלא וא"ו), וחכמים שנו 'כזית וכזית', ונסתפק אם מה ששנה לו רבי הוא דווקא, וב'כזית וכזית' מודה רבי יהודה שהוא פיגול, ולפי זה כל שכן כזית למחר בחוץ, או שרבי מודה שנחלקו גם ב'כזית וכזית', ושיירו, ואפשר ששייר גם כן 'כזית למחר בחוץ'.

ואין ראייה מדין חישוב לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית שאין אכילה והקטרה מצטרפין, הא לאכול ולהקטיר מצטרף, והקטרה היא ביותר מכדי אכילת פרס, שמא מדובר בהיסק גדול.

מה ששינוי שאם 'חישוב לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר' - לרבי ירמיה בא לדקדק שאם חישוב לאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול, מצטרף, כשיטת רבי אליעזר שמחשבין מאכילת אדם לאכילת מזבח ומאכילת מזבח לאכילת אדם. ולאביי חכמים היא, והדקדוק הוא שאם חישוב לאכול ולאכול דבר שדרכו לאכול אע"פ שחישוב לחצאין מצטרף. ולמסקנא כבר שמענו דין זה מרישא שאם חישוב לאכול חצי זית בחוץ וחצי למחר פסול, הא למחר ולמחר פיגול, והחידוש בסיפא הוא שלאכול ולהקטיר לא מצטרף אע"פ ששיניהם כדרכם.

הדרן עלך כל הזבחים

יום שלישי פרשת במדבר - א' סיון תשע"ח

פרק שלישי - כל הפסולין

דף ל"ב ע"א

כל הפסולין ששחטו שחיטתן כשרה - שהשחיטה כשרה בזרים בנשים בעבדים ובטמאים, ואפילו בקדשי קדשים, ובלבד שלא יהיו טמאים נוגעים בבשר. לפיכך הם פוסלין במחשבה. והשחיטה כשרה בהם לכתחילה, שנאמר ושחט את בן הבקר לפני ה' והקריבו וגו', מקבלה ואילך מצות כהונה, לימד על שחיטה שכשירה בכל אדם. ולא שנינו לשון דיעבד אלא משום טמאים, שלכתחילה לא ישחוטו שמא יגעו בבשר.

כל פסולים אלו שקיבלו את הדם במחשבת חוץ לזמנו או חוץ למקומו - אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבל.

קיבל הכשר ונתן לפסול - יחזיר לכשר. קיבל בימינו ונתן לשמאלו, יחזיר לימינו. קיבל בכלי קדש ונתן לכלי חול, יחזיר לכלי קדש. נשפך מן הכלי על הרצפה ואספו, כשר. נתנו על גבי הכבש, שלא כנגד היסוד, נתן את הניתנים למטה למעלה ואת הניתנים למעלה למטה, את הניתנים בפנים בחוץ ואת הניתנים בחוץ בפנים, אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבל.

וסמך ושחט - מה סמיכה בטהורים, שנאמר לפני ה', ואי אפשר שיכניס ידיו לסובר ביאה במקצת שמה ביאה, כך שחיטה בטהורים. ומדרבנן הוא, אבל מן התורה יכול הטמא להכניס סכין ארוכה ולשחוט.

רב חסדא שונה להיפך 'מה שחיטה בטהורים אף סמיכה בטהורים' - שאין טמא מכניס סכין ארוכה ושוחט, לדעת שמעון התימני שדורש 'ושחט את בן הבקר לפני ה'', שיהא שוחט וכן הבקר לפני ה'.

דף ל"ב ע"ב

לעולא בשם ריש לקיש טמא שהכניס ידו לפניו לוקה, שנאמר 'בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא' - מקיש ביאה לנגיעה, מה נגיעה במקצת שמה נגיעה (שסתם נגיעה במקצת היא), אף ביאה במקצת שמה ביאה.

מצורע שחל שמיני שלו בערב פסח וראה קרי בו ביום וטבל - נכנס להר הבית ומכניס את ידיו לעזרה ליתן מן הדם לבהונות, כדי שיטהר לאכול את פסחו בערב. ואע"פ שטבול יום אינו נכנס להר הבית, עשה של פסח שיש בו כרת דוחה את העשה של שילוח טמאים שאין בו כרת, ולרבי יוחנן אפילו עשה אין בו. ואינו חייב כרת בהכנסת ידיו לעזרה אע"פ שביאה במקצת שמה ביאה, שמכיון שהותר לצרעתו הותר גם לקריו.

לרבי יוחנן דבר תורה טבול יום נכנס לעזרה ואפילו עשה אין בו - שנאמר 'ויעמד יהושפט בקהל יהודה וירושלם בבית ה' לפני החצר החדשה', שחידשו בה דברים ואמרו: טבול יום אל יכנס למחנה לוי.

היו רובן של ציבור טמאים מתים בערב פסח ונעשו זבים - לרב יוסף הואיל והותרו לטומאתן הותרו לזיבתן. לאביי לא אמרו 'הואיל והותר' אלא במצורע שהיתר הוא, אבל טומאה בציבור דחוויה היא, ולטומאת מת הודחה ולא לזיבה. ולרבא אדרבא במצורע יש לומר שלזה הותר ולזה לא, אבל בדחיה אין חילוק בין דחיה אחת לשתי דחיות.

יום רביעי פרשת במדבר - ב' סיון תשע"ח

דף ל"ג ע"א

לאביי ורבא - טומאה דחוויה בצבור.

כל הסמיכות אני קורא עליהן תכף לסמיכה שחיטה - חוץ מסמיכת מצורע שבשער נקנור, שאין מצורע נכנס לעזרה עד שזורקים דם חטאתו ואשמו, ולאחר סמיכה הוליקוה לצפון לשחיטה. ולסובר ביאה במקצת לא שמה ביאה לא היה יכול להכניס ידו ולסמוך ולשחוט מיד, שסובר כרבי יוסי ברבי יהודה שצפון רחוק מפתח העזרה, ואי אפשר לעשות פתח קטן כנגד המזבח, שנאמר 'הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל'. וי"א שאין יכול להכניס ידו גם לסובר ששוחטים בכל צפון העזרה, שהסומך מכניס ראשו ורובו שצריך לסמוך בכל כוחו.

ואע"פ שסמיכת אשם מצורע מן התורה, ותיכף לסמיכה שחיטה מן התורה, אינו נכנס בפנים - גזירה שמא ירבה בפסיעות. וי"א שאכן תיכף לסמיכה שחיטה מן התורה שנאמר 'וסמך ושחט', מה שחיטה בטהורים אף סמיכה כך, ואם אין תיכף לסמיכה שחיטה מן התורה גם הטמא סומך, אבל סמיכת אשם מצורע אינה מן התורה, ולפיכך לא נכנס לפניו.

דף ל"ג ע"ב

לשיטת רבינא לא אמר עולא בשם ריש לקיש שביאה במקצת שמה ביאה אלא לענין מלקות אבל לא לכרת - ולפיכך לא קשה ממצורע שראה קרי וטבל

הצוואר, ופשט לו שאם פסול עושה שיריים גם כוס פסול עושה, ואם פסול אינו עושה שיריים גם כוס פסול אינו עושה.

חטאת שקיבל דמה בארבעה כוסות, ונתן מתנה אחת מכל אחת - כולם נשפכים ליסוד, שנאמר 'את כל דמה ישפוך'. ואם נתן ארבע מתנות מכוס אחד, לחכמים הוא נשפך ליסוד ושאר כוסות נשפכים לאמה, שנאמר 'ואת דמו ישפוך'. ולרבי אלעזר ברבי שמעון כולם נעשים שיריים ונשפכים ליסוד, 'ואת דמו ישפך' בא למעט שיריים שבצואר בהמה.

מה ששנינו שאם קיבל הכשר ונתן לפסול יחזיר לכשר, וכן אם נתן בשמאל יחזיר לימין, וכן אם נתן בכלי חול יחזיר לכלי שרת, ולא נפסל משום דחוי - לרבא חנן המצרי היא שאינו פוסל משום דחוי, ולרבא אשי כל שבידו לתקן על ידי חזרה, אין בו משום דחוי.

לשיטת חנן המצרי אפילו דם שעיר הנעשה בפנים בכוס, ומת המשתלח - לא נדחה הדם, אלא מביא שעיר אחר ומזווג לו וכשר הדם למתנותיו. ולרבי יהודה אם נשפך הדם ימות המשתלח, ואם מת המשתלה ישפך הדם, דאית ליה דחויין. ואע"פ כן אינו סובר משום דחוי כשבידו לתקן (כדברי רב אשי), שלשיטתו ממלא כוס אחד מדם תערובת של פסחים וזורקו זריקה אחת כנגד היסוד, ולא נפסל משום דחוי.

יום שישי פרשת במדבר - ד' סיון תשע"ח

דף ל"ה ע"א

לרבי יהודה היה ממלא כוס אחד מדם התערובת של פסחים, וזורקו זריקה אחת כנגד היסוד - שאם נשפך דמו של אחד מהם לאחר שנתקבל בכלי, כוס זה מכשירו. ומסתמא התקבל בכלי שכהנים זריזים הם. ואע"פ שדם התמצית מעורב בו, רבי יהודה לשיטתו שאין דם מבטל דם.

רבי יהודה הביא ראיה לדבריו ממה שפוקקין העזרה - ולחכמים שבח הוא לבני אהרן שיהלכו עד ארכובותיהן בדם. והדם אינו חוצץ כשהוא לח. ולא היו עושים כן אלא בשעת הולכת עצים למערכה שאינה עבודה, אבל בשעת עבודה הלכו על האצטבא שלא יתלכלכו בגדיהם ותיפסל העבודה משום בגדים מטושטשים, ולהרים אי אפשר שצריך כמדתו.

דם התמצית - לת"ק באזהרה, ולרבי יהודה בכרת. ומודה רבי יהודה לענין כפרה שאינו מכפר, שנאמר 'כי הדם הוא בנפש יכפר', דם שהנפש יוצאה בו קרוי דם ולא דם שאין הנפש יוצאה בו.

הדם והדיו והדבש והחלב - יבישין חוצצין, לחין אין חוצצין.

הולכת אברים לכבש עבודה היא - שנאמר 'והקריב הכהן את הכל' זו הולכת אברים לכבש. אבל הולכת עצים למערכה אינה עבודה.

השוחט את הזבח לאכול דבר שאין דרכו לאכול,

שמכניס ידיו לבהונות. ולשיטת רבין בשם רבי אבהו לא דיבר ריש לקיש אלא לענין טמא שנגע בקודש.

טמא שנגע בקודש - לריש לקיש לוקה, שנאמר 'בכל קודש לא תגע', ולרבי יוחנן אינו לוקה, שהכתוב עולה על נגיעת תרומה.

טמא שאכל את הקודש לוקה - לריש לקיש שנאמר בכל קודש לא תגע, ואע"פ שנאמר נגיעה, הכתוב בא להזהיר את האוכל, שהוקש קודש למקדש, שנאמר ואל המקדש לא תבוא, מה מקדש דבר שיש בו נטילת נשמה, אף כל דבר שיש בו נטילת נשמה, ואין חיוב כרת בנגיעה אלא באכילה. (ולמיד גם על טמא שנגע בקודש, ממה שהוציאה תורה בלשון נגיעה). ולרבי יוחנן למדים בגזירה שוה 'טומאתו טומאתו' מטמא שבא על המקדש, מה להלן ענש והזהיר כך גם כאן.

יום חמישי פרשת במדבר - ג' סיון תשע"ח

דף ל"ד ע"א

טמא שאכל בשר קודש לפני זריקה - לריש לקיש לוקה, שנאמר בכל קודש לא תגע, אפילו לפני זריקה. ולרבי יוחנן אינו לוקה, שאזהרתו נלמדת מ'טומאתו' האמורה לאחר זריקה.

ומחלוקת בטומאת הגוף, אבל בטומאת בשר - לאביי דברי הכל לוקה, שהרי 'והבשר' מרבה אפילו עצים ולבונה שאינם בני אכילה, ובשר שלפני זריקה לא גרע מהם. ולרבא דברי הכל אינו לוקה, שכל שאין קורים בו 'וטומאתו עליו ונכרתה' (שעולה על בשר לאחר זריקה), אין קורים בו 'והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל'. ועצים ולבונה לא נתרבו אלא לאחר שקדשו בכלי וכדין כל שאין לו מתירים שנעשה כמי שקרבו כל מתיריו משקדש בכלי.

המעלה אברי בהמה טמאה ע"ג המזבח - למסקנת הגמרא לדברי הכל אינו לוקה, שנאמר 'טהורה' ומשמע שטמאה לא, ולא הבא מכלל עשה עשה, ואין לוקים עליו.

המעלה אברי חיה על המזבח - לרבי יוחנן עובר בעשה, שנאמר 'בהמה' אבל חיה לא. ולריש לקיש אינו עובר בלא כלום, שלא נאמר בהמה אלא למצוה. ונדחו דברי ריש לקיש מברייטא.

אילו נאמר קרבן לה' בהמה הייתי אומר חיה בכלל בהמה - תלמוד לומר 'בקר וצאן' ולא חיה. יכול לא יביא ואם הביא כשר, כתלמיד שאמר לו רבו הבא לי חטים והביא חטים ושעורים, תלמוד לומר (פעם שנית) 'בקר וצאן' ולא חיה, וכתלמיד שאמר לו רבו אל תביא לי אלא חטים, והביא לו חטים ושעורים.

דף ל"ד ע"ב

ריש לקיש שאל מרבי יוחנן אם פסול שקיבל עושה שיריים לדם שבצוואר - והשיב לו שאין זריקה פסולה עושה את השאר שיריים, חוץ מזריקה במחשבת חוץ לזמנו וחוץ למקומו, הואיל ומרצה לפיגולו. ולרבא זביד שאלו אם כוס פסול (כגון שיצא) עושה שיריים שלא יוכל לחזור ולקבל מדם

דף ל"ז ע"א

שחטו על מנת להניח את דמו או אימוריו למחר, או להוציאן לחוץ - לרבי יהודה פסול ולחכמים כשר.

שחט ע"מ ליתנם על גבי הכבש, שלא כנגד היסוד - ליתן את הניתנים למעלן למטה, ואת הניתנים למטה למעלן, את הניתנים בפנים בחוץ ואת הניתנים בחוץ בפנים, שיאכלוהו או שיקריבוהו טמאים או ערלים, לשבר עצמות הפסח, לאכול הימנו נא, לערב דמו בדם הפסולים, כשר. שאין מחשבה פוסלת אלא בחוץ לזמנו וחוץ למקומו, והפסח והחטאת שלא לשמן.

'ובשר זבח תודת שלמיו' - למדנו לתודה שנאכלת ליום ולילה. וכן חליפי תודה וולדה ותמורתה, שנאמר 'ובשר'. וכן חטאת ואשם, שנאמר 'זבח'. וכן שלמי נזיר ושלמי פסח, שנאמר 'שלמיו'. וכן לחמי תודה וחלות ורקיקים שבנזיר, שנאמר 'קרבתו'.

טעמו של רבי יהודה שפוסל במחשבת הינוח ובמחשבת יוצא, למסקנא סברא היא - כיון שאם הניחו למחר פסול, כך אם חישב להניחו למחר פסול. אבל בשאר מחשבות לא שייך סברא זו, שאם שובר עצמות ואוכל ממנו נא ואכלוהו טמאים או ערלים או הקריבו אימוריו, לא נפסל גוף הזבח. ועוד שאכילה או הקרבה בטמאים או ערלים תלויה בדעת אחרים ולא ישמעו לו. ולערב דמו בדם פסולים לא נפסל לרבי יהודה שאין דם מבטל דם. וכן ליתן את הניתנים למעלה למטה ולמטה למעלה רבי יהודה לשיטתו דשלא במקומו חשוב כבמקומו. וכן אם חשב על הניתנים בחוץ שיתנם בפנים אע"פ שהזבח היה נפסל, רבי יהודה דורש מ'שלישי' שיהא אותו חוץ משולש בדם ובשר ואימורין והיינו חוץ לעזרה ממש.

יש תנא שלמד בשם רבי יהודה ממה שנאמר 'דבר רע' שאם חישב להכניס דמה בפנים פסול. ויש תנא שאומר שאפילו הכניס ממש במזיד אינו פסול אלא אם נתן וכיפר, אבל בהכנסה לבד אינה נפסלת, וכ"ש במחשבת הכנסה.

דף ל"ז ע"ב

חטאת ששחטה בדרום - יש תנא שאומר בשם רבי יהודה שלמדים מ'דבר רע' שהוא חייב, ויש תנא שאומר משמו שעל 'דבר רע' אתה מחייבו ולא על חטאת ששחטה בדרום.

רבי אבא רצה לומר שרבי יהודה מודה שאם חישב מתחילה מחשבת הינוח, חוזר וקובעו לפיגול במחשבת חוץ לזמנו. ונדחו דבריו מדברי הברייתא. שאם חישב ליתן את הניתנים למעלה למטה למטה למעלה לאלתר כשר, חזר וחישב חוץ למקומו פסול ואין בו כרת, חוץ לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת. ואם חישב מתחילה ליתן למחר פסול (משום מחשבת הינוח כדברי רבי יהודה), ואם חזר וחישב חוץ לזמנו או חוץ למקומו, פסול ואין בו כרת.

חישב שיאכלוהו טמאים למחר - חייב משום פיגול.

ולהקטיר דבר שאין דרכו להקטיר - לת"ק כשר ולרבי אליעזר פסול. לאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר פחות מכזית, כשר. לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית, כשר, שאין אכילה והקטרה מצטרפין. השוחט את הזבח לאכול כזית מן העור ומן הרוטב ומן הקיפה ומן האלל ומן העצמות ומן הגידין ומן הקרנים ומן הטלפים חוץ לזמנו וחוץ למקומו, כשר. ואין חייבין על כל אלו משום פיגול ונותר וטמא. השוחט את המוקדשין לאכול שליל או שיליא בחוץ לא פיגול, שאין זה גוף הזבח. המולק את התורין לאכול ביציהן בחוץ, לא פיגול. חלב מוקדשין וביצי תורים, אין חייבין עליהם משום פיגול ונותר וטמא.

לדברי רבי אלעזר פיגול בזבח נתפגל השליל - פיגול בשליל, לא נתפגל הזבח. פיגול באלל של עוף שראוי לאכילה, נתפגלה מוראה, פיגול במוראה לא נתפגל אלל. שהמוראה אינה ראויה לאכילה לפיכך מחשבה שלה אינה מפגלת, ומ"מ אם נתפגל העוף חייב על אכילת המוראה שמקצת בני אדם אוכלים אותה.

חישב להקטיר אימורין של פרים הנשרפין חוץ לזמנו - נתפגלו פרים. חישב על מנת לאכול את הפרים חוץ לזמנו, לא נתפגלו אימורים (וגם פרים עצמן).

דף ל"ה ע"ב

פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים - מועלין בהן משהוקדשו. נשחטו, הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כיפורים ובלינה. וכולם מועלים בהם עד שיתוך את הבשר. ואין מכאן ראייה שמחשבת לינה פוסלת בבשר כמו שלינה פוסלת בה, שהכוונה על לינת האימורים.

ואלו שאין מפגלין ואין מתפגלין - צמר שבראשי כבשים, ושער שבזקן תיישים, והעור והרוטב והקיפה והאלל (של בהמה) והמוראה (של עוף), והעצמות והגידין והקרנים והטלפים והשליל והשיליא וחלב המוקדשין וביצי תורין. ואין חייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא, והמעלה מהן בחוץ פטור. ואין מתפגלין מחמת עצמן, אבל מחמת הזבח המוראה והשליל מתפגל לדברי רבי אלעזר.

בעלי מומין - לת"ק אם עלו על המזבח ירדו, ולרבי עקיבא לא ירדו. לרבי יוחנן לא הכשיר רבי עקיבא אלא בדוקין שבעין הואיל וכשירים בעופות, והוא שקדם הקדישן את מומן. אבל אם קדם מומן להקדישן הואיל ולא נראו למזבח מעולם, ירדו. ומודה רבי עקיבא בעולת נקבה שתרד, שכאילו קדם מומה להקדישה.

מה שאמרו בברייתא שהמעלה משליל בחוץ פטור - ומשמע שמאימן חייב, צריך לפרש מאימורי השליל, הא מאימורי אימן חייב, ובשלמים או חטאת שבאות נקיבה. אבל לא יתכן לפרש מבשרן, שהיה משמע שאם העלה מבשר אמן בחוץ חייב, ועולה נקיבה שעלתה תרד גם לרבי עקיבא.

בזריקה כבכור. ומה שנאמר 'בשרם' ולא בשרו, בא ללמד שגם בכור בעל מום ניתן לכהן. ולרבי ישמעאל למדים דין זה מ'לך יהיה'.

דף ל"ז ע"ב

תמורת בכור ומעשר אינה קריבה, והם וולדים וולד ולדם עד סוף כל העולם יאכלו במומן לבעלים - וכן תמורת פסח קודם זמנו אינה קריבה, ולאחר זמנו קריבה, שהפסח לאחר זמנו שלמים ותמורת שלמים הוא.

לרבי יוסי הגלילי למדים דין זה ממה שנאמר בבכור 'לא תפדה קדש הם', הם קריבין ולא תמורתם - והכתוב עולה גם על מעשר ופסח. ולרבי ישמעאל הכתוב עולה על בכור בלבד, ומעשר למדים 'עברה עברה' מבכור, ופסח שנאמר 'אם' כשב לרבות תמורת הפסח אחר הפסח שתקרב שלמים, אבל לא לפני הפסח שנאמר 'הוא'.

לבית שמאי בחטאת שתי מתנות מעכבות שנאמר 'קרנות קרנות קרנות' - ויש אם למקרא הרי כאן שש, ארבעה למצוה ושתיים לעכב. ולבית הלל יש אם למסורת ודורשים 'קרנת קרנת קרנות' הרי כאן ארבע, שלש למצוה אחת לעכב. ואין לומר שכולם למצוה ואין אחת מעכבת, שלא מצאנו כפרה בלא כלום.

וי"א שבית הלל דורשים בין מקרא למסורת ונמצא חמש, ארבעה למצוה ואחת לעכב. ואין דורשים כן גם בתפילין ויעשו חמשה בתים, שדורשים טט בכתפי שתיים ופת באפריקי שתיים. וכן בסוכות אין צריך חמש דפנות, שמקרא אחד בא לגופו, ואחד לסכך, ונשארו שלש, וההלכה מגרעת שלישית לטפח. ובנדה אין דורשים שבועיים ושבעים שתשב בטומאתה מ"ב יום, שנאמר 'כנדתה'.

יום שני פרשת נשא - ז' סיון תשע"ח

דף ל"ח ע"א

התנא בברייתא למד הדין שאם נתן מתנה אחת בחטאת כיפר ממה שנאמר שלש פעמים 'זכפר' - וכפר אע"פ שלא נתן אלא שלש, וכפר אע"פ שלא נתן אלא שתיים, וכפר אע"פ שלא נתן אלא אחת. ולכפרה גופיה כבר נאמר 'ונסלח'.

אין לפרש 'זכפר' אע"פ שלא נתן למעלה אלא למטה, שנאמר שלשה פעמים 'זכפר' ולא ארבעה. ואין לפרש שכיפר בשלש למעלה ואחת למטה, שלא מצינו דמים שחצייים למעלה וחצייים למטה. וביום הכיפורים שמזה אחת למעלה ושבע למטה, היינו כמצליף. ומה שמצאנו ששופך שיריים על היסוד, שיריים אינם מעכבים. וגם שיריים הפנימיים לסובר שמעכבים, אין חצים למעלה ולמטה במקום אחד, שהשיריים נשפכים על יסוד מזבח החיצון.

דף ל"ח ע"ב

לבית שמאי שתי מתנות שבחטאת ואחת שבכל הזבחים מתירות ומפגלות - שאם נתן שתי המתנות שבחטאת במחשבת פיגול, פיגול, ואם נתן אחת במחשבה ואחת בשתיקה לא פיגול, שאין מפגלים

בשר פסח שלא הוצלה ולחמי תודה שלא הורמו - חייבין עליהן משום טומאה.

'אשר לה' לרבות אימורי קדשים קלים לטומאה - ואע"פ שאינם בני אכילה. ואין ראייה מדין זה לבשר פסח שלא הוצלה, כי האימורים ראויים לגבוה, אבל פסח שלא הוצלה ולחמי תודה שלא הורמו אינם ראויים לא לגבוה ולא להדיוט.

הדרן עלך כל הפסולין

יום ראשון פרשת נשא - ו' סיון - חג השבועות תשע"ח

פרק רביעי - בית שמאי

דף ל"ז ע"א

לבית שמאי כל הניתנים על מזבח החיצון שנתן במתנה אחת כיפר - ובחטאת שתי מתנות. ולבית הלל גם חטאת שנתנה מתנה אחת, כיפר. לפיכך אם נתן את הראשונה כתיקנה ואת השניה במחשבת חוץ לזמנה, כיפר. ואם נתן את הראשונה חוץ לזמנה ואת השניה חוץ למקומה, פיגול וחייבין עליו כרת. כל הניתנים על המזבח הפנימי שחיסר אחת מן המתנות לא כיפר. לפיכך אם נתן כולן כתיקנן ואחת שלא כתיקנה, פסול ואין בו כרת.

לבית שמאי למדים שכל הניתנים על מזבח החיצון שנתנן במתנה אחת כיפר מ'ודם זבחיך ישפך' - והתנאים שדרשו פסוק זה לדרשות אחרות, סוברים כבית הלל שגם חטאת כיפר במתנה אחת, ולמדים שאר קרבנות מחטאת.

כל הדמים טעונים מתן דם ליסוד - שנאמר 'ודם זבחיך ישפך'. ולרבי שנאמר בחטאת העוף 'והנשאר בדם ימצה', 'בדם' מיותר ללמד על כל הדמים שטעונין מתן דמים ליסוד.

יש תנא הסובר בשיטת רבי ישמעאל שהניתנים בזריקה (עולה ושלמים) שנתנם בשפיכה יצא - שנאמר 'ודם זבחיך ישפך'. ויש תנא הסובר בשיטתו שלא יצא, שהפסוק בא ללמד על מעשר ופסח שטעונים מתן דמים ואימורים למזבח, והיינו בשפיכה, ואינו מיותר ללמד על זבחים שטעונים זריקה שיצא בשפיכה. וכן היא שיטת רבי עקיבא שלא זריקה בכלל שפיכה ולא שפיכה בכלל זריקה.

לסובר בשיטת רבי ישמעאל שהניתנים בזריקה שנתנם בשפיכה יצא, סובר לשיטתו שאם בירך על הפסח פטר את של זבח (חגיגת י"ד), ואם בירך על הזבח לא פטר את הפסח - והטעם (למסקנא) שהפסח עיקר והזבח טפל לו, והברכה על הטפל אינו פוטר את העיקר. ולרבי עקיבא, גם ברכת הפסח אינה פוטר את של זבח, וכן היא שיטת רבי ישמעאל לתנא שסובר לשיטתו שהפסח בשפיכה.

מעשר ופסח טעונים מתן דמים ואימורים לגבי מזבח - לתנא אחד בשם רבי ישמעאל שנאמר 'ודם זבחיך ישפך', והיינו בשפיכה. ולרבי יוסי הגלילי שנאמר בבכור 'דמם' ולא דמו, 'חלבם' ולא חלבו, והיינו

שחיסור מתנותיו מעכב. 'החטאת' - אלו שעירי עבודת כוכבים, להשוותם לפר העלם דבר. יכול שאני מרבה אף שעירי רגלים וראשי חדשים, תלמוד לומר 'לו'. מרבה אני אלו שמכפרים על עבירת מצוה ידועה, ומוציא אני אלו שאין מכפרים על עבירת מצוה ידועה.

'זכפר' - אף על פי שלא סמך. 'זנסלח' - אף על פי שלא נתן שירים. ופוסל אני בהזאות שמעכבות בכל מקום, ומכשיר בסמיכה ושירים שאין מעכבות בכל מקום.

יום רביעי פרשת נשא - ט' סיון תשע"ח

דף מ' ע"א

מתן שבע מעכבות בכל מקום - היינו בפרה אדומה ובנגעים.

מתן ארבע במזבח הפנימי מעכב שנאמר 'כן יעשה', ולא נלמד מהכפל 'ועשה כאשר עשה' כמו שלמדנו על מתן שבע - לרבי ירמיה רבי שמעון היא, שבפרשת העלם דבר לא נזכרו אלא שני קרנות, אבל לרבי יהודה כן יעשה מיותר ללמד על סמיכה ושירי הדם בפר יום הכיפורים, שלא נלמד מ'לפר' אלא עבודה המעכבת כפרה. ולאביי גם לרבי יהודה היה צד להשוות מתן ארבע לסמיכה ושירים שאינם מעכבות אע"פ שהוכפלו, לכך צריך ללמוד מ'כן יעשה'.

לרבי שמעון 'קרנות' האמור בפר כהן משיח - מלמד על שני קרנות 'קרון קרנות'. ו'קרנות' האמור בפר העלם - מלמד על ארבע. ולרבי יהודה נאמר 'באהל מועד' על כל הקרנות שבאהל מועד.

אם נפחתה תקרה של היכל לא היה מזה - לרבי שמעון שנאמר 'באהל מועד', ולרבי יהודה שנאמר 'אשר'. ורבי שמעון לא דרש 'אשר'.

מתנות של פר יום הכיפורים מעכבות - שנאמר 'חוקה'. ולרבי יהודה שדורש חוקה רק על דברים הנעשים בבגדי לבן בפנים שאם הקדים מעשה לחבירו לא עשה ולא כלום, אבל דברים הנעשים בבגדי לבן בחוץ הקדים מעשה לחבירו מה שעשה עשוי, למדנו שמתנות מעכבות מ'וכלה מכפר'.

'וכלה מכפר את הקודש' - לרבי עקיבא אם כיפר, שעשה כל עבודות המעכבות את הכפרה, כילה אע"פ שלא נתן שירים. ואם לא כיפר, לא כילה. ולרבי יהודה אם כילה כל העבודות, כיפר. ואם לא כילה, אפילו בעבודה שאינה מעכבת כפרה כגון שלא נתן שירים, לא כיפר.

דף מ' ע"ב

'לפר' זה פר יום הכפורים - מלמד על הדינים שנלמדו בפר כהן משיח מ'את' 'בדם' ו'טבילה'. 'את' להכשיר אמין שבאצבע, 'בדם' שיהא בדם שיעור טבילה משעת קבלה ראשונה, ו'טבל' ולא מספג, שלא יקנח אצבעו בדם שבדופני הכלי. 'מזבח קטרת סמים', שאם לא נתחנך המזבח בקטרת הסמים לא היה מזה.

ולרבי ישמעאל אין צריך ללמד דינים אלו מ'לפר', שק"ו הוא - מה במקום שלא הושוה קרבן לקרבן, והיינו

בחצי מתיר. ולבית הלל אחת שבחטאת ואחת שבכל הזבחים מתרת ומפגלת. ונמצא בית הלל מחמיר לענין פיגול, ולא שנאוה בין קולי ב"ש וחומרי ב"ה, שלא נשאלה אלא לענין היתר.

שלוש מתנות שבחטאת - יש דינים שדומים למתנה ראשונה: שאינם באות בלילה, והמעלה מהם בחוץ חייב, וזר חייב עליהם מיתה, וטעונות כלי שרת, ומתנת קרון, ואצבע, ואם ניתז מדם החטאת על הבגד לאחר שנתן במתנה אחת טעון כיבוס, ואם קיבל דמה בארבע כוסות ונתן מתנה אחת מכל אחד, כולן נעשו שירים לישפך ליסוד.

ויש דינים שהם דומים לשיריים: שבאות לאחר מיתה, שאינם מתירות ולא מפגלות, ואם נתן מתנה אחת בחוץ והכניס השאר להיכל לא נפסל משום חטאת שנכנס דמה לפנים.

יום שלישי פרשת נשא - ה' סיון תשע"ח

דף ל"ט ע"א

'ניתז מן הצואר על הבגד, אינו טעון כיבוס. מן הקרון ומן היסוד, אינו טעון כיבוס' - רב פפא הוכיח מכאן שאם ניתז על הבגד מן הדם קודם שלש מתנות טעון כיבוס, שמן הקרון אין טעון אבל מהראוי לקרון טעון. ודחו ראיתו שאם כן גם מהראוי ליסוד טעון, והרי שיריים אין טעונים כיבוס, שנאמר 'אשר יזה' ולא שכבר הוזה, ובהכרח שרבי נחמיה היא ששיריים כדם גמור גם לענין כיבוס. ולמסקנת הגמרא לא מצאנו שלרבי נחמיה שיריים חשובים כדם גמור לענין כיבוס. ורבינא מיישב ראית רב פפא, ש'מן היסוד' היינו מן הראוי ליסוד, כלומר משיריים, ו'מן הקרון' היינו מן הקרון ממש, כי אם הכוונה מהראוי לקרון, לא היה צריך לומר שמן הראוי ליסוד אין טעון, כי ק"ו הוא מן הראוי לקרון.

לרבי נחמיה שיריים שהקריבם בחוץ חייב - ומכל מקום אין מחשבה פוסלת בהם, וכן לענין כיבוס אינם כדם גמור.

'דמים הטעונים יסוד, טעונים כיבוס ומחשבה מועלת בהן, והמעלה מהן בחוץ, חייב. ודמים הנשפכין לאמה, אין טעונים כיבוס ואין מחשבה מועלת בהן, והמעלה מהן בחוץ, פטור. - למסקנת הגמרא הכוונה על שיריים של דמים הפנימיים לסובר שהם מעכבים, אבל שיריים של דמים החיצונים, אפילו לרב נחמיה שחשובים כדם גמור לענין הקרבה בחוץ, אינם טעונים כיבוס, ואין מחשבה פוסלת בהם.

דף ל"ט ע"ב

בפר העלם דבר נאמר 'ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת כן יעשה לו וכפר עליהם ונסלח להם'.

'ועשה כאשר עשה' - בא לכפול בהזאתו, וללמד שאם חיסר אחת מכל המתנות לא עשה ולא כלום. אין לי אלא מתן שבע על הפרוכת שמעכבות בכל מקום, מתן ארבע שנותן על מזבח הפנימי מנין, ת"ל 'כן יעשה'.

'לפר' - זה פר יום הכפורים להשוותו לפר העלם דבר. כאשר עשה 'לפר' - זה פר כהן משיח, וללמד

פר העלם דבר של ציבור ושעיר של יום הכיפורים, שזה פר וזה שעיר, אע"פ כן הושה מעשים למעשים, מקום שהושה קרבן לקרבן והיינו פר כהן משיח ופר יום הכיפורים ששניהם פר, אינו דין שישוה מעשים למעשים. ומק"ו זה למדנו גם שעיר יום הכיפורים משעירי עבודה זרה. ואע"פ ששעירי ע"ז לא נלמדו אלא מהיקש לפר כהן משיח, סובר רבי ישמעאל שדבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בק"ו.

יום חמישי פרשת נשא - י' סיון תשע"ח

דף מ"א ע"א

רבי ישמעאל דורש 'לפר' זה פר העלם דבר של צבור - ואע"פ שבו מדבר הכתוב, מאחר שצריך ללמד על שעירי ע"ז ביותרת ושתי כליות, שלא נאמר בפר העלם דבר עצמו רק נלמד בהיקש מפר כהן משיח, ודבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בהיקש, לפיכך נאמר 'לפר' שיהא כאילו נכתב יותרת ושתי כליות בגופו, ומלמד בהיקש לשעירי ע"ז.

וההיקש הוא ממה שנאמר 'חטאתם על שגגתם' - חטאתם אלו שעירי ע"ז שגגתם זה פר העלם, אמרה תורה חטאתם כשגגתם. ואע"פ שכבר הוקש למעלה שנאמר 'החטאת' אלו שעירי ע"ז, היה צד לומר שלא הוקשו לפר העלם רק לענין הזאות שנאמר בפר העלם עצמו, ולא לענין יותרת ושתי כליות.

דף מ"א ע"ב

לתנא דבי רב למדים מ'לפר' על פר יום הכיפורים רק הדינים שנלמדו מ'את בדם וטבילה' - ולתנא דברי רבי ישמעאל למדים כל מה שאמור בענין, גם עיכוב המתנות.

מפני מה נאמרו יותרת ושתי כליות בפר כהן משיח ולא בפר העלם דבר של צבור - משל למלך בשר ודם שזעם על אוהבו, ומיעט בסרחונו מפני חיבתו. ומפני מה נאמרה פרוכת הקדש בפר כהן משיח ולא בפר העלם דבר של צבור, משל למלך בשר ודם שסרחה עליו מדינה, אם מיעוטה סרחה פמליא שלו מתקיימת, אם רובה סרחה אין פמליא שלו מתקיימת, וכך גם כאן כשחטאו רוב ציבור כביכול אין כאן קדושה.

פיגל בקומץ ולא בלבונה, או בלבונה ולא בקומץ - לרבי מאיר פיגול וחייבין עליו כרת, ולחכמים אין בו כרת עד שיפגל בכל המתיר.

לדברי ריש לקיש גם לרבי מאיר אין מפגלים בחצי מתיר - ורק כשנתן תחילה את הקומץ במחשבה ולאחר מכן את הלבונה בשתיקה פיגל, שהעושה על דעת הראשונה הוא עושה.

ריש לקיש מביא ראיה ממה ששינונו שאם נתן כל המתנות כתיקנן ואחת שלא כתיקנה פסול ואין בו כרת, ומשמע שאם נתן תחילה אחת שלא כתיקנה וכולן כתיקנן, פיגל. והרי לחכמים בכל אופן לא פיגל, שאין מפגלים בחצי מתיר, אלא רבי מאיר היא, ולא פיגל אלא כשעשה תחילה במחשבה, ומשום שעושה על דעת הראשונה. ודחו הראיה ש'כתיקנה'

היינו כתיקנן לפיגול ובמחשבת חוץ לזמנו, ושלא כתיקנה היינו במחשבת חוץ למקומו או שלא לשמו, וגם בשתיקה לא פיגל שאין מפגלים בחצי מתיר כחכמים, אלא שתפס אופן זה משום שאמרו ברישא (בחטאות חיצוניות) שהוא פיגול.

יום שישי פרשת נשא - י"א סיון תשע"ח

דף מ"ב ע"א

בדמים הניתנים על מזבח החיצון פיגל במתנה אחת. ובדמים הניתנים על המזבח הפנימי, כגון ארבעים ושלוש של יום הכיפורים, ואחד עשר של פר כהן משיח ושל פר העלם דבר של ציבור - פיגל בין בראשונה (במתנות שלפני ולפנים), ובין בשניה (על הפרוכת), ובין בשלישית (על מזבח הזהב), לרבי מאיר פיגול וחייבין עליו כרת, ולחכמים אין בו כרת עד שיפגל בכל המתיר.

לדברי ריש לקיש שלא פיגל רבי מאיר בחצי מתיר אלא כשפיגל בראשונה ומשום שעושה על דעת הראשונה, פירש רב אשי שפיגל בשלשתם, והחידוש הוא שלא נאמר שמאחר שעושה על דעת הראשונה למה לו לחזור ולחשב בשניה ובשלישית. והקשו על דבריו שבברייתא אמרו 'בין' בראשונה ו'בין' בשניה וכו', ומשמע שלא חישוב אלא באחת מהם.

הקומץ והלבונה והקטורת ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים שהקריב מאחת מהן כזית בחוץ - לחכמים חייב, ולרבי אליעזר פטור עד שיקריב את כולן, אע"פ שעבודה שלימה היא, כיון שאינו גמר כל העבודה. ומודה רבי אליעזר בדמים שהזורק מקצת דמים בחוץ חייב, שהרי אם נתן מקצת דמים ונשפך הדם, סובר שמתחיל ממקום שפסק.

דף מ"ב ע"ב

לשיטת החולקים על ריש לקיש וסוברים שלרבי מאיר מפגלים בחצי מתיר, לדעת רבה אינו חייב אלא בארבעה פרים או ארבעה שעירים - שפיגל בין הבדים בכל מתנותיו ונשפך הדם, ושחט אחר והזה על הפרוכת, ואחד על הקרנות, ואחד לטיהרו של מזבח. שמאחר שכל אחד כפרה בפני עצמו, נחשב שקרבו כל מתיריו. אבל בפר אחד, אם פיגל במתנות ראשונות לא פיגל, ששאר מתנות מים בעלמא הן, ונמצא שלא קרבו כל מתיריו. ולרבה גם בפר אחד נחשב שקרבו כל מתיריו, ששאר מתנות מרצה לפיגולו.

מנין המתנות בחטאות הפנימיות של יום הכיפורים: לסובר שמערבין לקרנות מדם הפר ודם השעיר ביחד הוא ארבעים ושלוש, לסובר שאין מערבין לקרנות ונותנים ד' מתנות מכל אחד הוא ארבעים ושבע. ולסובר ששיריים מעכבים הוא ארבעים ושמונה.

דברי ריש לקיש שלא פיגל רבי מאיר אלא כשנתן את הקומץ תחילה במחשבה ואחר כך את הלבונה בשתיקה - נדחו מברייתא שמפורש בה שאפילו אם נתן את הקומץ תחילה בשתיקה ואחר כך את הלבונה במחשבה סובר רבי מאיר שהוא פיגול.

צימוד - מורילוס: 0528-00-1901 הדפסה - דפוס הדר: 02-5385575